

COUR DE JUSTICE

BENELUX

GERECHTSHOF

~

A 2007/1/10

ARREST
van 25 juni 2008

Inzake

O.M.

tegen

F.T.A. METZELAAR

Procestaal : Nederlands

ARRET
du 25 juin 2008

En cause

M. P.

contre

F.T.A. METZELAAR

Langue de la procédure : le néerlandais

GRIFFIE

REGENTSCHAPSSTRAAT 39
1000 BRUSSEL
TEL. 02.519.38.61
FAX 02.513.42.06
curia@benelux.be

GREFFE

39, RUE DE LA RÉGENCE
1000 BRUXELLES
TÉL. 02.519.38.61
FAX 02.513.42.06
curia@benelux.be

Het Benelux-Gerechtshof heeft in de zaak A 2007/1 het volgende arrest gewezen.

1. Bij arrest van 15 mei 2007 heeft de Hoge Raad der Nederlanden in de zaak 03450/05 E van het Openbaar Ministerie tegen F.Th.A. Metzelaar (verder te noemen: verdachte), wonende te Nieuwveen (Nederland), vragen van uitleg gesteld over de Beschikking inzake de vaststelling van de middelen die toelaatbaar zijn bij de uitoefening van de jacht van het Comité van Ministers van de Benelux Economische Unie van 2 oktober 1996 (Beschikking van het Comité van Ministers van de Benelux Economische Unie van 2 oktober 1996 met betrekking tot de jacht en de vogelbescherming, M (96) 8, zoals gewijzigd bij Beschikking van het Comité van Ministers van 17 december 1998, M (98) 4), hierna: de Beschikking.

Ten aanzien van de feiten

2. Uit het arrest van de Hoge Raad blijken de volgende feiten:

(i) De verdachte bevond zich op 14 juli 2003 ter uitoefening van de jacht in het veld met een in bedrijf zijnde, constant ronddraaiende, zogenoemde duivencarrousel, voorzien van dode, opgezette of plastic (hout)duiven. Ter plaatse was rond de draaimolen een aantal lokduiven van kunststof in de grond gestoken en er lag in de draaicirkel van de carrousel een aantal dode houtduiven.

(ii) Van het uiterlijk en het doel van deze duivencarrousel kan de volgende omschrijving worden gegeven.

Dit voorwerp bestond uit metalen grondpennen waarop een vierkante bodemplaat was aangebracht. Op deze bodemplaat was een metalen pijp bevestigd waarop een metalen kastje met daarin een elektromotor was gemonteerd. Uit de bovenzijde van dit kastje stak een as waarop metalen "armen" zijn aangebracht. Aan het uiteinde van deze metalen "armen" kunnen dan lokduiven worden aangebracht. Wanneer de carrousel door middel van kabels wordt aangesloten op een accu, gaat de elektromotor draaien, waarna de aangebrachte duiven op mechanische wijze een horizontaal ronddraaiende beweging maken. Het doel van deze methode is om in het wild vliegende houtduiven te lokken en door de beweging van de aangebrachte lokduiven de effectiviteit als lokmiddel te verhogen.

3. De verdachte is strafrechtelijk vervolgd, waarbij hem bij inleidende dagvaarding overtreding van artikel 50 van de Nederlandse Flora- en faunawet is tenlastegelegd. De tenlastelegging houdt in dat verdachte "zich op of omstreeks 14 juli 2003 te Zevenhoven ter

uitoefening van de jacht in het veld heeft bevonden met (een) ander(e) dan tot jagen geoorloofd(e) middel(en), te weten een duivencarrousel, althans met een mechanisch lokinstrument."

Bij vonnis van 18 november 2004 heeft de Economische Politierechter in de rechtbank te 's-Gravenhage het tenlastegelegde feit bewezenverklaard en het bewezenverklaarde strafbaar geoordeeld, maar de verdachte ontslagen van alle rechtsvervolging. In hoger beroep is de verdachte bij arrest van 14 oktober 2005 door het gerechtshof te 's-Gravenhage, Economische Kamer, van het hem tenlastegelegde vrijgesproken. De Advocaat-Generaal bij het gerechtshof heeft beroep in cassatie ingesteld.

4. De Hoge Raad heeft in rechtsoverweging 6.2 overwogen dat het gerechtshof met juistheid tot uitgangspunt heeft genomen dat op grond van artikel 50, eerste lid, van de Nederlandse Flora- en faunawet de inzet van lokduiven een in beginsel geoorloofd middel tot jagen is. Op grond van die bepaling is uitsluitend het gebruik van levende lokduiven die blind of verminkt zijn niet geoorloofd, en aan die bepaling kan niet worden ontleend dat het gebruik van dode, opgezette of van plastic of van andere kunststof vervaardigde lokduiven niet geoorloofd zou zijn. Dit strookt ook met de artikelen 2 en 3 van de Beschikking, op grond waarvan imitaties van vogels – waaronder blijkens de toelichting ook opgezette individuen worden gerekend – en levende lokvogels, mits niet blind of verminkt, als toelaatbare jachtmiddelen kunnen worden toegestaan.

In rechtsoverweging 6.3 overweegt de Hoge Raad vervolgens dat het evenwel de vraag is of het onderhavige als "duivencarrousel" aangeduide voorwerp moet worden aangemerkt als de door het gerechtshof bedoelde methode van gebruik van een lokduif of als een lokinstrument. Hoewel de Beschikking toelaat dat in de nationale wetgeving lokinstrumenten, mits niet mechanisch of elektronisch, worden toegestaan, heeft de Nederlandse wetgever ervan afgezien om in artikel 50 van de Nederlandse Flora- en faunawet en in artikel 5 van het op die wet gebaseerde Besluit beheer en schadebestrijding dieren (Stb. 2000, 521, hierna: het Besluit), enig lokinstrument als toegelaten middel tot de jacht op te nemen. Nu ervan moet worden uitgegaan dat de Nederlandse wetgever bij de beantwoording van de vraag naar de toelaatbare middelen tot de jacht het begrippenkader van de artikelen 2 en 3 van de Beschikking tot uitgangspunt heeft genomen, rijst de vraag of de duivencarrousel als een lokinstrument in de zin van artikel 2 van de Beschikking moet worden aangemerkt. Zou dat het geval zijn, dan zou de carrousel, ongeacht of het als mechanisch of elektronisch heeft te gelden, als middel tot de jacht niet zijn toegelaten nu artikel 50 van de Nederlandse Flora- en faunawet en artikel 5 van het Besluit lokinstrumenten niet noemen. De opvatting van het gerechtshof zou dan getuigen van een onjuiste rechtsopvatting.

5. In verband met het voorgaande heeft de Hoge Raad in zijn arrest iedere verdere beslissing aangehouden totdat het Benelux-Gerechtshof uitspraak zal hebben gedaan over de volgende prejudiciële vragen:

(a) Is de duivencarrousel, zoals hiervoor omschreven, aan te merken als een al dan niet mechanisch of elektronisch lokinstrument als bedoeld in artikel 2 van de Beschikking?

(b) Indien vraag (a) bevestigend wordt beantwoord, is de onderhavige duivencarrousel een middel dat toelaatbaar is bij de jacht in de zin van de Beschikking, indien deze duivencarrousel wordt gebruikt tot het doden van de houtduif in het kader van de bestrijding van schade aan land- en tuinbouwgewassen en dus wordt gebruikt ter verdelging?

Ten aanzien van het verloop van het geding

6. Het Hof heeft, overeenkomstig artikel 6, lid 5, van het Verdrag, een voor conform getekend afschrift van het arrest van de Hoge Raad gezonden aan de partijen en aan de Ministers van Justitie van België, Nederland en Luxemburg.

7. De partijen hebben de gelegenheid gekregen schriftelijke opmerkingen te maken over de aan het Hof gestelde vragen.

Voor de verdachte heeft mr. P.C.H. van Schooten, advocaat te Assen, op 13 augustus 2007 een memorie ingediend.

8. De plaatsvervangend Advocaat-Generaal F.F. Langemeijer heeft op 21 november 2007 schriftelijk geconcludeerd.

9. Namens de verdachte heeft mr. P.C.H. van Schooten op 2 januari 2008 schriftelijk op voornoemde conclusie gereageerd.

Ten aanzien van het recht

Over de eerste vraag

10. De Hoge Raad wenst met zijn eerste vraag te vernemen of de duivencarrousel, zoals hiervoor in 2 onder (ii) omschreven, is aan te merken als een al dan niet mechanisch of elektronisch lokinstrument als bedoeld in artikel 2 van de Beschikking.

11. Voor de beantwoording van deze vraag zijn de navolgende bepalingen van Beneluxrecht van belang.

(i) De artikelen 1 en 4 van de Benelux-Overeenkomst op het gebied van de jacht en de vogelbescherming van 10 juni 1970, zoals gewijzigd bij het Protocol van 20 juni 1977 tot wijziging van die Overeenkomst (hierna: de Benelux-Overeenkomst). De genoemde artikelen luiden, voor zover hier van belang:

Artikel 1:

“1. Elk der drie Regeringen verbindt zich in haar nationale wetgeving het wild volgens de volgende categorieën te rangschikken: grof wild, klein wild, waterwild, overig wild.

2. In de zin van deze Overeenkomst wordt verstaan onder:

a. grof wild: (...);

b. klein wild: (...);

c. waterwild: (...);

d. overig wild: houtduiven (*Columba palumbus*), (...).

(...)”

Artikel 4:

“1. (...)

2. Bij de jacht op de onderscheiden wildsoorten mag slechts gebruik worden gemaakt van nader aan te wijzen wapens en munitie, alsmede van nader aan te wijzen andere middelen, tuigen en jachtmethoden, overeenkomstig de procedure aangegeven in lid 4.

3. (...)

4. a) Het Comité van Ministers stelt vast door middel van overeenkomstig artikel 19 a) van het Unieverdrag genomen beschikkingen en rekening houdende met de cynegetische omstandigheden eigen aan elk land of deel daarvan:

1° de wapens en munitie alsmede de andere middelen, tuigen en jachtmethoden zoals bedoeld in lid 2;

(...)”

(ii) De artikelen 2 en 3 van de Beschikking. De genoemde artikelen luiden, voor zover hier van belang:

Artikel 2:

“Bij de uitoefening van de jacht kunnen tevens worden toegestaan:

1. (...);

2. (...);

3. lokinstrumenten, mits niet mechanisch of elektronisch;

4. (...);
5. (...);
6. (...);
7. (...);
8. imitaties van vogels.”

Artikel 3:

“Voor België en Nederland kunnen eveneens worden toegestaan:

1. (...);
2. (...);
3. (...);
4. (...);
5. levende lokvogels, mits niet blind of verminkt;
6. (...);
7. (...).”

12. In het geschil voor de nationale rechter staat de vraag centraal of de onderhavige duivencarrousel, waarop twee niet-levende lokduiven zijn bevestigd, aangemerkt kan worden als “imitaties van vogels” zoals bedoeld in artikel 2 onder 8, dan wel als een “lokinstrument” zoals bedoeld in artikel 2 onder 3 van de Beschikking. Opmerking verdient dat de Franse tekst van de Beschikking voor “lokinstrument” het woord “appeau” gebruikt, dat taalkundig eerder verwijst naar een lokmiddel dat een geluid weergeeft maar ook een ruimere betekenis heeft van lokvogel of, in figuurlijke zin, lokmiddel in het algemeen. Aangenomen moet worden dat het Comité van Ministers met de woorden “lokinstrument” en “appeau” in artikel 2 van de Beschikking dezelfde (ruime) betekenis voor ogen heeft gehad en dat het woord “appeau” in de Franse tekst van de Beschikking derhalve in overdrachtelijke zin is gebruikt ter aanduiding van ieder lokinstrument. In de toelichting van het Comité van Ministers bij de Beschikking is geen omschrijving van de term lokinstrument in artikel 2 gegeven. Evenwel kan uit de in de artikelen 2 en 3 van de Beschikking genoemde categorieën afgeleid worden dat lokinstrumenten moeten worden onderscheiden van de in artikel 2 onder 8 bedoelde imitaties van vogels (en de in artikel 3 onder 5 bedoelde levende lokvogels). Een imitatievogel is derhalve op zichzelf genomen nog geen lokinstrument.

Nu blijkt de Beschikking imitatievogel en lokinstrument als onderscheiden begrippen zijn aan te merken, moet aangenomen worden dat, indien een imitatievogel is voorzien van extra onderdelen of functies waardoor bij voorbeeld een beweging of geluid van de imitatievogel op kunstmatige wijze wordt opgewekt, dat voorwerp als geheel genomen niet meer als imitatie(s) van vogels aangemerkt kan worden, maar dat dan sprake is van een lokinstrument

als bedoeld in artikel 2. Voor de uitlegging van het begrip lokinstrument is zonder belang of het mechanisch of elektronisch is.

13. Uit het voorgaande volgt dat de eerste vraag aldus beantwoord moet worden, dat de duivencarrousel zoals beschreven in het arrest van de Hoge Raad aangemerkt moet worden als een lokinstrument zoals bedoeld in artikel 2 van de Beschikking.

Over de tweede vraag

14. Met zijn tweede vraag, die vanwege de bevestigende beantwoording van de eerste vraag thans aan de orde komt, wenst de Hoge Raad in wezen te vernemen of voor het antwoord op de vraag of de onderhavige duivencarrousel kan worden aangemerkt als een lokinstrument als bedoeld in artikel 2 van de Beschikking, van belang is dat deze wordt gebruikt tot het doden van de houtduif in het kader van de bestrijding van schade aan land- en tuinbouwgewassen en dus wordt gebruikt ter verdelging.

15. De artikelen 1 - 3 van de Beschikking noemen de toegelaten middelen bij de uitoefening van de jacht. Voor beantwoording van de vraag of deze artikelen ook voorschrijven welke middelen toelaatbaar zijn bij de jacht op de houtduif in het kader van de bestrijding van schade aan land- en tuinbouwgewassen, en derhalve ter verdelging, dient nagegaan te worden of het begrip "jacht" in de Beschikking ook de hier bedoelde verdelging omvat. Nu de Beschikking is gebaseerd op artikel 4 van de Benelux-Overeenkomst, moet daartoe aansluiting worden gezocht bij de begrippen en regels van deel I (artikelen 1 – 6), getiteld "Jacht", van de Benelux-Overeenkomst.

In de gemeenschappelijke memorie van toelichting bij artikel 1 van de Benelux-Overeenkomst is onder meer vermeld:

"In artikel 1 van de Conventie wordt onderscheid gemaakt tussen 4 categorieën wild, t.w. grof wild, klein wild, waterwild en overig wild. De aanwijzing van deze onderscheidene wildcategorieën en de daartoe behorende soorten strekt tot wegneming van onzekerheid omtrent de vraag of een bepaalde diersoort al dan niet tot het jachtwild wordt gerekend. De aanwijzing staat voorts in verband met andere wetsartikelen, welke bv. betrekking hebben op de wijze van bejagen, de daartoe geoorloofde middelen, de jachtvelden en de data van opening en sluiting van de jacht voor de onderscheidene wildsoorten.

(...)

Ook is een categorie "overig wild" onderscheiden. Van oudsher regelen de jachtwetten immers het bemachtigen van zekere dieren die, hoewel zij meestal

niet rechtstreeks het voorwerp van de jacht zijn, toch enig belang voor de jacht bezitten. Tot deze groep dieren rekent men o.m. vossen, bunzings, wezels, verwilderde katten; sommige ervan, zoals vossen, worden af en toe bejaagd. Wegens hun levenswijze en hun aantal beschouwt men deze dieren meestal als schadelijk en tracht men ze het gehele jaar te bestrijden.

Door een steeds verdergaande aantasting van de biotopen van deze diersoorten lopen sommige daarvan echter gevaar te verdwijnen, zoals o.m. de das, de otter en de wilde kat. Het ecologisch onderzoek heeft voorts aangetoond, dat deze soorten evenals de gewone wildsoorten een belangrijke rol spelen in de voedselkringloop van de natuur. Het is dan ook niet uitgesloten dat het in de toekomst nodig zal zijn maatregelen te treffen voor hun bescherming. Voor een aantal hiervan, bv. de marter, is dit reeds het geval in Nederland. Uit de aard der zaak horen dergelijke maatregelen thuis in het raam van de jachtwetgeving. De opname in de categorie "overig wild" biedt daartoe de mogelijkheid."

16. Uit deze toelichting en uit het verband tussen de Beschikking en de artikelen 1 en 4 van de Benelux-Overeenkomst (hiervoor in 11 geciteerd), moet afgeleid worden dat het begrip "jacht" - zowel in de Benelux-Overeenkomst als in de daarop gebaseerde Beschikking - ook omvat de jacht op de houtduif in het kader van de bestrijding van schade aan land- en tuinbouwgewassen, en derhalve ter verdelging.

Daaraan doet niet af dat in de toelichting bij de Beschikking onder meer staat vermeld: "Om elk misverstand uit te sluiten zij gesteld dat deze beschikking alleen betrekking heeft op de jacht en niet op de verdelging". Gelet op de hiervoor omschreven reikwijdte van het begrip "jacht", moet aangenomen worden dat met het in de toelichting gebruikte begrip "verdelging" – welk begrip niet voorkomt in de Benelux-Overeenkomst of in de Beschikking – slechts bedoeld wordt op de verdelging van dieren die niet vallen onder één van de in artikel 1 van de Benelux-Overeenkomst omschreven categorieën wild. Indien de duivencarrousel gebruikt wordt voor de verdelging van de houtduif ter bestrijding van schade aan land- en tuinbouwgewassen, is derhalve sprake van jacht op "overig wild" in de zin van de Benelux-Overeenkomst, waarop de artikelen 2 en 3 van de Beschikking van toepassing zijn.

17. Uit het voorgaande volgt dat voor het antwoord op de vraag of de onderhavige duivencarrousel kan worden aangemerkt als een lokinstrument als bedoeld in artikel 2 van de Beschikking, niet van belang is dat deze wordt gebruikt tot het doden van de houtduif in het kader van de bestrijding van schade aan land- en tuinbouwgewassen en dus wordt gebruikt ter verdelging.

Ten aanzien van de kosten

18. Het Hof moet volgens artikel 13 van het Verdrag de kosten vaststellen welke op de behandeling voor het Hof zijn gevallen; deze kosten omvatten de honoraria voor de raadslieden van de partijen voor zover dit in overeenstemming is met de wetgeving van het land waar het bodemgeschil aanhangig is.

19. Volgens de Nederlandse wetgeving worden in een strafzaak evenwel geen kosten in rekening gebracht.

Verklaring voor recht

Met betrekking tot de eerste vraag:

20. De duivencarrousel zoals beschreven in het arrest van de Hoge Raad moet aangemerkt worden als een lokinstrument zoals bedoeld in artikel 2 van de Beschikking.

Met betrekking tot de tweede vraag:

21. Voor het antwoord op de vraag of de onderhavige duivencarrousel kan worden aangemerkt als een lokinstrument als bedoeld in artikel 2 van de Beschikking, is niet van belang dat deze wordt gebruikt tot het doden van de houtduif in het kader van de bestrijding van schade aan land- en tuinbouwgewassen en dus wordt gebruikt ter verdelging.

Aldus gewezen door J. Jentgen, president, I. Verougstraete, eerste vicepresident, W.J.M. Davids, tweede vicepresident, E. Forrier, M.-P. Engel, A.M.J. van Buchem-Spapens en L. Mousel, rechters, C.A. Streefkerk en A. Fettweis, plaatsvervangende rechters,

en uitgesproken ter openbare terechtzitting te 's-Gravenhage, op 25 juni 2008 door de heer W.J.M. Davids, voornoemd, in aanwezigheid van de heren F.F. Langemeijer, plaatsvervangend advocaat-generaal, en C. Dejonge, hoofd van de griffie.